

## Prædiken til 18. søndag efter trinitatis

Matt. 22, 34-46

”Pak dine strømper og noget undertøj Miriam, vi skal op på pulterkammeret”. Det blev starten på Miriam Skops flugt til Sverige i oktober 1943.

Miriam var en helt almindelig dansk pige på 11 år, som levede et normalt liv med skole, med naboer og venner og veninder. Sammen med sin familie fejrede hun Hannuka i stedet for jul og gik i synagogen om fredagen i stedet for i kirke om søndagen – og hun levede egentlig et ret godt liv i skyggen af anden verdenskrig indtil sensommeren 43.

Det var det tidspunkt, hvor den danske regering brød med samarbejdspolitikken og dermed også med den forhandlingsposition, som havde gjort, at man fra officiel side kunne beskytte de jødiske danskere mod særlove, mod internering, mod gule stjerner på tøjet.

Men i september 1943 efter samarbejds politikens sammenbrud bad den tyske civile administrator Werner Best det tyske udenrigsministerium i Berlin om hjælp til at gøre noget ved jøderne i Danmark. Og svaret kom prompte: Werner Best blev bedt om at samle alle jøderne i Danmark natten mellem den 2. og 3. oktober 1943 og derfra få dem deporteret til koncentrationslejre i Tyskland.

Men i midten af september lækkede den

tyske diplomat Duckwitz, deportationsplanerne til danske politikere og embedsmænd. De kontaktede den danske modstandsbevægelse og de lederne i Mosaisk Trossamfund. I de følgende dage spredtes nyheden i det jødiske samfund, og ved fejringen af Rosh Hashanah, det jødiske nytår den 30. september, blev alle i synagogerne bedt indtrængende om at forlade deres hjem og deres fædreland.

Miriam Skop blev en af dem, som flygtede. Fra deres skjulested på kvisten kunne familien Skop høre tyskernes forgæves banken på deres hoveddør. Straks efter tog Miriams forældre kontakt til bagermester Petersen, som boede i samme opgang. Familien fik lov til at bo i hans lagerrum i et par dage, indtil bagermesteren havde skaffet dem en kontakt, der kunne få familien til Sverige. Familien Skop tog selv til Snekkersten, hvor de efter en nat på en kro ikke var blevet hentet som aftalt, og derfor begav de sig opgivende ud ad Strandvejen. Pludselig blev de vinket ind i en villa af en kvinde, der var i gang med at pudse vinduer. Hun havde forstået, at det kunne være en jødisk familie på flugt. Kvinden kontaktede straks en bekendt, lægen Jørgen Gersfeldt, der lover at hjælpe famili-

## Redaktion

Valgmenighedspræst  
Margrethe Dahlerup Koch  
V. Strandbjerg 32  
6950 Ringkøbing  
mdkoch@mail.dk

Sognepræst  
Søren Jensen  
Byløkken 27  
8240 Risskov  
sjen@km.dk

Søndagslæsning  
udkommer hver uge på  
www.grundtvig.dk  
– hvor man også  
kan tilmelde sig  
elektronisk nyhedsbrev  
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum  
Farvergade 27  
1463 København K  
Telefon 3373 2800  
vartov@vartov.dk

en til Sverige og får dem indkvarteret i et sommerhus.

Efter et par dage i sommerhuset hvor stemningen veksler mellem angst og håb, standser en skraldevogn. Den kørte rundt i sommerhusområdet og samlede de flygtende op i de sommerhuse, hvor jødiske familier har holdt sig skjult, og kørte dem til en skov, hvor alle blev sat af. I grupper på 10 personer blev familierne dirigeret gennem skoven til Strandvejen, beskyttet af vagter, der sørgede for, at alle nåede ned til stranden, hvor store robåde sejlede familierne ud til den ventende fiskerbåd. Efter en times sejlads over Øresund ankom fiskerbåden med Miriam og hendes familie til Helsingborg, hvor svenske soldater byder flygtningene velkommen til Sverige.

Det er bare én historie af mange overlevelsess historier. I den første uge af oktober 1943 blev omkring 7000 jøder - 93% af jødiske danskere - sejlet de 5 kilometer over sundet til Sverige.

Grunden til, at vi i dag snakker redningen af de jødiske danskere, er, at det er undtagelsen. Et lille lyspunkt i en kulsort tragedie, som udspillede sig og betød, at to tredjedele af Europas ni millioner jøder blev udryddet på 15 år.

Holocausthistorikere er enige om, at en af de vigtigste årsager til, at mange danskere deltog aktivt i at redde jøder, var, at man så jøderne som naboer, så dem som danskere, så dem som en del af fællesskabet, ikke som en minoritet, som nogen der var forskellige fra ”en rigtig dansker”.

Det er jo nemt i bagklogskabens ulideligt klare lys at gøre det rigtige. Det er nemt at

sætte sig i den gode nabos sted, at føle at ”selvfølgelig” ville vi have gjort som vinduespudderen, bagermesteren og lægen. Men er det sandheden? Er det det, vi ville gøre, eller det vi ville håbe, at vi ville gøre?

For der er så mange stopklodser. Så mange fornuftige spørgsmål. Hvem har brug for min hjælp? Hvem kan og skal jeg være næste for? Er det ikke farligt at sætte sig op mod overmagten? Ville vi være parate til at risikere vores liv og alt det, vi havde bygget op, for en familie, der tilfældigvis boede i nærheden, eller som vi slet ikke kendte?

Ham, der spænder himlen ud, ham, der giver os nådegaver, han siger i ord og handlinger gang på gang, at kærligheden er det centrale. Kærlighed til Gud og kærlighed til medmennesket – så der er ingen svinkeærinder.

Det handler ikke om, hvad vi synes om naboen, om hun er flink og rar og en, vi går godt i spænd med. Eller hvorvidt vi har lyst og tid til at handle eller er for bange for at miste livet, som vi kender det. Det handler heller ikke om, hvorvidt vi orker.

Det handler heller ikke om, at vi synes, at vi er sat i en uretfærdig situation. Det handler ikke om, at vi er vrede på Gud over ikke at gribe ind i verden til fordel for de allersvageste og sårbare.

Det handler om, at vi har fået nådegaver, som skal bruges til gavn og glæde for vores medmennesker. Det handler om at udfolde lovens største bud i det liv, vi lever nu.

Vi har hørt noget andet end praktiske indvendinger om farer og travlhed. Vi har hørt det store hvorfor, men ikke hverken hvornår eller hvordan. Kærligheden skal udleves, og nådegaverne bruges.

Miriam og hendes familie mødte kærligheden. Den næstekærlighed, vi er forpligtet til – men også den kærlighed, som det er svært at give, møde og modtage.

Hvis vi møder en Miriam i vores liv, kan vi kun bede om, at vi lytter. At vi forstår, hvornår vores næste har brug for os, og at vi bliver hørt, når vi er dem, der beder, fordi det pludselig banker på døren.

Amen

## Julie Sløk

*sømandspræst i Den Danske sømandskirke i New York.*

## Salmer:

**29, 691, 68, 58**